

ผู้ป่วยจังหวัดแพร่ กาญจนบุรี และเลย ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังได้รับตัวอย่างซึ่งเก็บจากผู้สัมผัสโรค จำนวนทั้งสิ้น 257 ราย ซึ่งสามารถแยกเชื้อไวรัสโปลิโอทัยปี 1, 2, และ 3 และทัยปีรวมได้ 16 ราย 5 ราย 5 ราย และ 4 ราย ตามลำดับ แสดงตามตารางที่ 1 ข้อมูลในตารางที่ 2 แสดงกลุ่มอายุที่ป่วยเป็นโรคโปลิโอและแยกเชื้อได้สูงสุดในกลุ่มอายุ 5-14 ปี ร้อยละ 77.8 จำนวนตัวอย่างที่เก็บ 2 ครั้ง จากผู้ป่วยตามท้องที่การอนามัยโลกกำหนด ส่งตรวจร้อยละ 65.3 แสดงตามตารางที่ 3 และคุณภาพของตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ดี ภาชนะปิดมิดชิด อยู่ในสภาพเย็น ร้อยละ 67.3 (ไม่ได้แสดงในตาราง)

ในตารางที่ 4 แสดงผลการตรวจวินิจฉัยโรคโปลิโอจากผู้ป่วยชาวพม่าและลาว ที่เข้ามารักษาอาการป่วยในโรงพยาบาลของไทย แยกเชื้อโปลิโอทัยปี 1 ได้ 1 ราย จากจำนวนผู้ป่วย 4 ราย และทัยปี 2 และ 3 อย่างละ 1 ราย จากผู้ป่วยลาว 6 ราย ตัวอย่างซึ่งได้รับจากผู้ป่วยในศูนย์อพยพ จำนวน 6 ราย แยกเชื้อไวรัสโปลิโอทัยปี 1 และ 2 ได้้อย่างละ 1 ราย

เนื่องจากทางห้องปฏิบัติการยังคงพบปัญหาในการรับตัวอย่างส่งตรวจวินิจฉัยโรคโปลิโออยู่เสมอ จึงขอเสนอข้อแนะนำในการเก็บและส่งตัวอย่างตรวจพอสังเขป ดังนี้

ตัวอย่างส่งตรวจ

- เก็บตัวอย่างอุจจาระอย่างน้อย 8 กรัม หรือเท่านี้หัวแม่มือผู้ใหญ่ ในภาชนะที่ปิดมิดชิดและไร้เชื้อ
- เก็บตัวอย่างอุจจาระโดยเร็วที่สุด ภายใน 7-10 วันหลังการป่วย และไม่เกิน 1 เดือน
- เก็บตัวอย่าง 2 ครั้ง ครั้งแรกทันทีตามที่กำหนด ครั้งที่ 2 ห่างจากครั้งแรก 24-48 ชั่วโมง
- ปิดฉลาก แจ้งชื่อผู้ป่วย วันที่เก็บ และชนิดของตัวอย่างให้ชัดเจน
- ใส่ตัวอย่างที่เก็บแล้วในถุงพลาสติกอย่างดี แหะในกระติกน้ำแข็งให้มีปริมาณเพียงพอเมื่อถึงปลายทางส่งตรวจห้องปฏิบัติการ

- ห้องปฏิบัติการจะส่งกระติกน้ำแข็งกลับคืนให้ต้นทางทางไปรษณีย์พัสดุภัณฑ์

แบบส่งตัวอย่าง

- ส่งตัวอย่างตรวจพร้อมแบบส่งตัวอย่างของห้องปฏิบัติการ กรอกประวัติผู้ป่วยให้ครบด้วยตัวอักษรที่ชัดเจน

- แจ้งชื่อที่อยู่ของผู้ต้องการทราบผลให้ชัดเจน

การส่งตัวอย่าง

- แจ้งวัน เวลา และสถานที่ปลายทาง ที่ตัวอย่างจะมาถึงกรุงเทพฯ โดยทางโทรศัพท์ หรือโทรสาร ในกรณีที่ส่งตัวอย่างทางรถยนต์ส่งปรับอากาศ ให้ระบุชื่อบริษัท และหมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทดังกล่าวในกรุงเทพฯ ด้วย หากส่งทางเครื่องบิน ให้ระบุว่าจะส่งพัสดุลงที่ท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อความสะดวกในการรับตัวอย่าง

- แจ้งหมายเลขโทรศัพท์หรือโทรสารของต้นทาง พร้อมชื่อผู้รับผิดชอบในการส่งตัวอย่าง

- ตัวอย่างส่งตรวจต้องมาถึงปลายทางในวันและเวลาราชการ หลีกเลี่ยงการส่งตัวอย่างในวันศุกร์

สุดสัปดาห์

(อ่านต่อหน้า 484)

การเฝ้าระวังทางห้องปฏิบัติการ

(LABORATORY SURVEILLANCE)

ตารางที่ 3 สรุปผลการแยกเชื้อจุลินทรีย์และปรสิตที่ทำให้เกิดโรค ประเทศไทย
ประจำสัปดาห์ที่ 31 (31 กรกฎาคม - 6 สิงหาคม 2537)

Table III Summary-Identification of Specified Bacteria, Virus and Protozoa ,Thailand,
Week ending , July 31 - August 6, 1994 (31st week)

Organism	Total	Cum	Positive		Province	Cum Positive	
	exam.	exam.	no.	%	(number)	no.	%
Rabies	260	4632	88	33.85	9	2241	48.38
B.anthraxis	0	111	0	0.00	0	0	0.00
B.pertussis	1	283	0	0.00	0	0	0.00
C.diphtheriae	38	1902	0	0.00	0	1	0.05
E.histolytica	800	39149	7	0.88	4	444	1.13
Escherichia coli	897	44811	32	3.57	8	970	2.16
Salmonella spp.	1024	62973	20	1.95	11	831	1.32
Salmonella typhi	923	57232	0	0.00	0	31	0.05
Shigella spp.	1042	64609	38	3.65	10	1366	2.11
S.aureus	2672	95987	92	3.44	16	3887	4.05
Streptococcus spp.	2408	88313	52	2.16	10	1693	1.92
Vibrio para.	1076	67900	51	4.74	13	1450	2.14
Plasmodium falciparum	4037	148821	26	0.64	7	1008	0.68
Plasmodium vivax	4037	144315	12	0.30	5	324	0.22
Plasmodium unspecified	4037	147043	1	0.02	1	238	0.16
Trichinella spiralis	438	18857	0	0.00	0	0	0.00

* Province = จำนวนจังหวัดที่ตรวจพบเชื้อ, ** Cum positive = จำนวนพบเชื้อสะสมตั้งแต่ต้นปี
แหล่งข้อมูลหน่วยชั้นสูตรสาธารณสุข กองมาตรฐานชั้นสูตรสาธารณสุข

สรุปสถานการณ์โรคโปลิโอ (ต่อจากหน้า 478)

- ทางห้องปฏิบัติการไม่รับตรวจตัวอย่างที่ส่งทางไปรษณีย์ด่วน (EMS) โดยไม่แน่ว้ำแข็ง

ตามข้อเสนอแนะขององค์การอนามัยโลกในแผนงานกวาดล้างโรคโปลิโอ ได้กำหนดให้ทำการแยกเชื้อไวรัสโปลิโอจากผู้สัมผัสโรคในกลุ่มอายุต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งไม่เคยได้รับวัคซีนโปลิโอชนิดกินในช่วงระยะเวลา 30 วัน ก่อนเก็บตัวอย่าง จำนวน 5 ราย ต่อผู้ป่วย 1 ราย เพื่อสำรวจหาเชื้อไวรัสโปลิโอในบริเวณดังกล่าว ในระยะเวลาที่ผ่านมา ห้องปฏิบัติการได้รับตัวอย่างผู้สัมผัสโรคนอกกฎเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดเป็นจำนวนมาก และเนื่องจากในปัจจุบันห้องปฏิบัติการมีเจ้าหน้าที่จำนวนจำกัด พร้อมทั้งมีตัวอย่างผู้ป่วยเพื่อตรวจยืนยันจำนวนมาก ห้องปฏิบัติการจึงต้องคัดเลือกตัวอย่างผู้สัมผัสโรคตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้สรุปอย่างถูกต้องต่อไป

ตารางที่ 1 รายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคโปลิโอทางห้องปฏิบัติการในผู้ป่วยไทย พ.ศ.2536

เดือน	จำนวนรายส่งตรวจ	ผลบวกโปลิโอ(ราย)				จังหวัด	จังหวัดส่งตรวจ และจำนวนราย		
		หทัยปี 1	หทัยปี 2	หทัยปี 3	หทัยปี รวม		จังหวัด	ผู้ป่วย (ราย)	ผู้สัมผัสโรค (ราย)
มกราคม	ผู้ป่วย	9	1	-	-	ชลบุรี	ไม่ทราบ	4	-
	ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-	กรุงเทพฯ	5	-
กุมภาพันธ์	ผู้ป่วย	13	1	-	1	ชลบุรี,แพร่	นนทบุรี	1	-
	ผู้สัมผัสโรค	17	-	-	1 (2+3)	ยโสธร,ปทุมธานี	ปทุมธานี	1	6
มีนาคม	ผู้ป่วย	23	-	-	-	-	พระนครศรีอยุธยา	1	-
	ผู้สัมผัสโรค	5	-	-	-	-	อ่างทอง	3	9
เมษายน	ผู้ป่วย	9	-	-	-	-	สมุทรปราการ	1	-
	ผู้สัมผัสโรค	8	-	-	-	-	สระบุรี	3	5
พฤษภาคม	ผู้ป่วย	9	-	-	-	-	สมุทรสงคราม	1	1
	ผู้สัมผัสโรค	21	3	-	-	ศรีสะเกษ	สุพรรณบุรี	1	-
มิถุนายน	ผู้ป่วย	11	-	-	-	-	ลพบุรี	5	14
	ผู้สัมผัสโรค	9	-	-	1	มหาสารคาม	ฉะเชิงเทรา	1	-
กรกฎาคม	ผู้ป่วย	7	-	-	1	กาฬสินธุ์	ราชบุรี	2	9
	ผู้สัมผัสโรค	22	-	-	-	-	ชลบุรี	6	2
สิงหาคม	ผู้ป่วย	17	-	-	1	เลย	สิงห์บุรี	1	6
	ผู้สัมผัสโรค	27	1	2	3	นครราชสีมา,เลย,สิงห์บุรี	กาฬสินธุ์	1	4
กันยายน	ผู้ป่วย	14	2	-	-	ปัตตานี,ลพบุรี	น่าน	14	-
	ผู้สัมผัสโรค	45	6	2	1 (1+3)	นครราชสีมา,ลพบุรี	ชัยนาท	2	-
ตุลาคม	ผู้ป่วย	9	-	-	-	-	เชียงใหม่	2	3
	ผู้สัมผัสโรค	19	-	-	-	-	แพร่	3	2
พฤศจิกายน	ผู้ป่วย	13	-	-	-	-	ตาก	4	3
	ผู้สัมผัสโรค	40	2	-	-	ปัตตานี	กำแพงเพชร	2	-
ธันวาคม	ผู้ป่วย	13	2	-	-	ปัตตานี,กรุงเทพฯ	ลำปาง	3	20
	ผู้สัมผัสโรค	44	4	1	-	ปัตตานี,เลย,กาฬสินธุ์	เชียงราย	2	-
รวม	ผู้ป่วย	147	6	-	3	-	พะเยา	1	-
	ผู้สัมผัสโรค	257	16	5	4	-	อุดรธานี	6	11
							นครราชสีมา	4	13
							มุกดาหาร	3	-
							ยโสธร	3	8
							เลย	4	15
							พิษณุโลก	1	3
							สกลนคร	2	2
							ศรีสะเกษ	3	12
							ขอนแก่น	2	4
							มหาสารคาม	8	26
							ชัยภูมิ	2	-
							กาฬสินธุ์	3	15
							สุรินทร์	3	-
							บุรีรัมย์	1	-
							ร้อยเอ็ด	2	-
							หนองคาย	2	11
							อุบลราชธานี	1	-
							นครศรีธรรมราช	5	-
							สตูล	2	-
							สงขลา	11	19
							กระบี่	3	-
							พัทลุง	1	-
							ชุมพร	1	3
							ยะลา	1	-
							ปัตตานี	2	25
							ปราจีนบุรี	1	6
							ประจวบคีรีขันธ์	1	-
								147	257

ตารางที่ 2 จำนวนผู้ป่วยไทยที่ป่วยเป็นโปลิโอ ปี พ.ศ.2536 แบ่งตามกลุ่มอายุ

จำนวนบวก(ราย)	กลุ่มอายุ(ปี)			
	<1	1-4	5-14	15+
9	-	2	7	-
ร้อยละ	-	22.2	77.8	-

ตารางที่ 3 จำนวนตัวอย่างส่งตรวจโรคโปลิโอทางห้องปฏิบัติการ ปี พ.ศ.2536
แสดงจำนวนตัวอย่างต่อราย

จำนวน(ราย)	จำนวนตัวอย่างส่งตรวจต่อผู้ป่วย 1 ราย		
	1 ตัวอย่าง	2 ตัวอย่าง	3 ตัวอย่าง
147	45	96	6
ร้อยละ	30.6	65.3	4.1

ตารางที่ 4 รายงานผลการตรวจวินิจฉัยโรคโปลิโอทางห้องปฏิบัติการในผู้ป่วยชาวพม่า ลาว และศูนย์อพยพ พ.ศ.2536

ที่มาของตัวอย่าง	เดือน	จำนวนรายส่งตรวจ	ผลบวกโปลิโอ (ราย)				จังหวัด	จังหวัด/ประเทศส่งตรวจ และจำนวนราย		
			หทัยปี 1	หทัยปี 2	หทัยปี 3	หทัยปี รวม		จังหวัด	ผู้ป่วย (ราย)	ผู้สัมผัสโรค (ราย)
พม่า	มีนาคม	ผู้ป่วย	1	-	-	1	-	ระนอง	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-			
	กรกฎาคม	ผู้ป่วย	2	-	-	-	-	ราชบุรี	1	1
		ผู้สัมผัสโรค	1	-	-	-	-	ตาก	1	-
	ตุลาคม	ผู้ป่วย	1	-	-	-	-	ตาก	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-			
ลาว	มีนาคม	ผู้ป่วย	2	-	1	-	-	เลย	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-	มุกดาหาร	1	-
	มิถุนายน	ผู้ป่วย	1	-	-	1	-	เลย	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-			
	สิงหาคม	ผู้ป่วย	3	-	-	-	-	ลาว	3	1
		ผู้สัมผัสโรค	1	-	-	-	-			
ศูนย์อพยพ	มกราคม	ผู้ป่วย	1	-	-	-	-	ปราจีนบุรี	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-			
	มีนาคม	ผู้ป่วย	3	-	1	-	-	ตาก	2	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-	ตาก	1	-
	เมษายน	ผู้ป่วย	2	1	-	-	-	ตาก	1	-
		ผู้สัมผัสโรค	0	-	-	-	-		1	-

รายงานโดย เขาวภา พงษ์สุวรรณ

สถาบันวิจัยไวรัส กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์